

Valtuusto 13.11.2023, talousarvio

Pormestari Kalervo Kummola

Arvoisa valtuuston puheenjohtaja, hyvät valtuutetut ja muut läsnäolijat, hyvät kuulijat

Hyvinvoiva ja kestävä Tampere tehdään yhdessä.

Tampere on hieno kaupunki. Tampere on meille rohkeudestaan tunnettu koti, joka tiedetään myös innovatiivisuudesta sekä kyvystä saattaa sanat teoiksi. Tampere on kasvava ja kehittyvä kaupunki, jossa on runsaasti mahdollisuuksia.

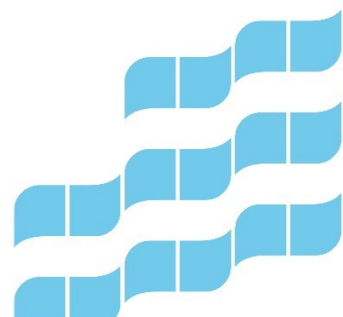
Meidän taikamme koostuu vahvasta tekemisestä sekä uskalluksesta muuttua ja muuttaa.

Tätä me haluamme korostaa myös taloudellisesta näkökulmasta. Tämän vuoden aikana inflaatio ja korkojen nousu ovat heikentäneet kuntalaisten taloudellista tilannetta. Rakennusala on tällä hetkellä laskusuhdanteessa ja uusien asuntojen rakentaminen on voimakkaasti hiipunut. Katsomme vuoteen 2024 epävarmoin näkymin, mutta kuitenkin luottavaisena.

Hyvät valtuutetut ja muut kuulijat,

Tasapainoinen talous on pohja, jonka varaan kuntien kaikki toiminnot rakennetaan.

Vuoden 2023 taloudesta on tulossa neljäs peräkkäinen ylijäämäinen vuosi ja kaupungin lainamäärä on vähenemässä merkittävästi, mutta hyvä taloustilanne on kuitenkin heikkenemässä nopeasti. Meidän täytyy ennakkoidusti ja vastuullisesti varautua tuleviin vuosiin.

Vuoden 2024 budjetti ilman satunnaisia eriä on -12,7 M€. Virallinen tulos on 152,8 M€. Tulosta parantaa Tampereen Veden liiketoimintakaupan arvioitu 165,5 M€ satunnainen erä. Pienenä detaljina, kunnan tuloveroprosentti laskee 7,60 %:iin.

Kaupungin kokonaistulot ovat 396 miljoonaa euroa. 12 merkittävimmän tytäryhtiöiden liikevaihto on yhteensä 850 miljoonaa. Valtionosuudet ovat yhteensä 80 miljoonaa euroa, ja osingot tytär- ja osakkuusyhteisöistä 28 miljoonaa euroa.

Kaupungin investointitarpeet ovat korkeat ja pysyvät korkeina vuosikymmenen loppuun asti.

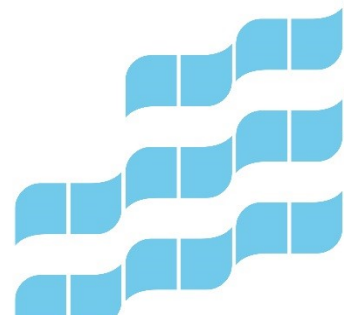
Talousarvion todelliset investoinnit ovat 233,7 miljoonaa euroa ja kaupunki velkaantuu ensi vuonna noin 80 miljoonaa euroa. Kaupungin velka on kuitenkin vielä kohtuullisella tasolla. Nettomenot, joista on niin sanotusti putsattu Veden yhtiöittäminen pois, kasvavat 35,5 M€ eli 5,3 %.

Hyvät valtuutetut ja muut kuulijat,

Kasvava kansainvälistyminen, talouden haastavat suhdannenäkymät ja työttömyyden kasvu sekä asuntorakentamisen hiipuminen yhdessä luovat haasteita kestävässä kasvussa meille tuleville vuosille. Näihin tulemme tekemään toimenpiteitä jo vuonna 2024. Erityisesti ensi vuonna panostetaan hyvinvointiin sekä kestäviin avauksiin.

Lapset ja nuoret ovat tulevaisuutemme rakentajia. Tästä syystä, huolimatta haasteellisesta taloudellisesta tilanteesta, haluamme periaatteellisesti tehdä panostuksia heihin.

Digitalisaatiolla on tarkoitus entisestään sujuvoittaa toimintoja esimerkiksi DigiOne -hankkeen myötä, jolla kehitetään perusopetuksen prosesseja. Lasten ja nuorten digitaalisia taitoja vahvistetaan tarjoamalla jokaiselle 6. luokkalaiselle kannettava tietokone.

Henkilötyövuosia kohdennetaan suhteessa suuri määrä varhaiskasvatukseen sekä perusopetukseen. Varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa varaudutaan noin 300 lapsen, ja palvelusetelipäivähoidossa noin 110 lapsen määrän kasvuun. Henkilötyövuosia lisätään noin 77 tälle sektorille.

Perusopetuksessa ryhmäkoot pysyvät ennallaan huolimatta 90 oppilaan lisäyksestä, sillä erityisopettajien, koulunkäynninohjaajien ja kouluvalmentajien määrää lisätään 55 henkilötyövuodella.

Ensi vuonna mm. Kisapuiston, Messukylän, Eteläpuiston ja Ojalan päiväkodit valmistuvat. Raholan ja Tasanteen päiväkodeissa saadaan perusparannukset loppuun.

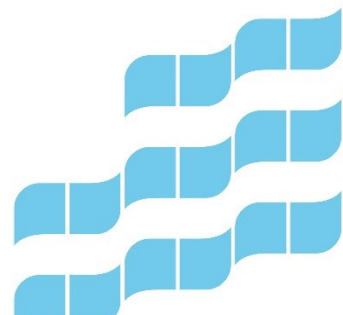
Lamminpään koulun uudisrakentaminen, Kissanmaan koulun perusparantaminen sekä Ahvenisjärven koulun rakentaminen aloitetaan. Perusparannus valmistuu myös Härmälän koulussa.

Harrastusmahdollisuuksia edistetään lasten ja nuorten liikuntapilotilla, joka kohdistetaan Pispalan ja Kaukajärven peruskouluille yhteistyössä Varalan kanssa. Nuorisotyön avustuksiin on suunnattu lisää 100 000 euroa.

Toisella asteella kaupungin lukioden aloituspaikkamäärä nousee 90:llä. Ammatillisella puolella tehdään avauksia koulunuorisotyön kehittämiseksi ja opintojen keskeytystä ennaltaehkäistään opintojen etenemisen seurannalla.

Ensi vuonna nuorisotyö myös etenee, kun Vuoreksen nuorisotiloihin palkataan henkilökuntaa, ja Koskikeskuksen nuorisotilat saadaan avatuksi alkuvuodesta.

Hyvät valtuutetut ja kuulijat,

Jokainen tamperelainen on tärkeä ja arvokas. Ensi vuonna meillä alkaakin kaksi uutta kehitysohjelmaa, joista toinen on Hyvinvoinnin kehitysohjelma. Sillä luodaan uudenlaisia, ketteriä toimintatapoja hyvinvointiongelmien ratkaisemiseksi. Köyhyystyöryhmä jatkaa myös toimintaansa. Toimenpiteinä ovat muun muassa aktiivipassi, ruokajakelu sekä puistoruokailu.

Kulttuurin ja liikunnan vahvistamisella me osaltamme voimme taata hyvinvointia.

Ensi vuonna kaupunki valmistautuu avustamaan Tampereen teatterin perusparannushanketta. Tämän jälkeen vuorossa on Tampereen työväen teatterin perusparannus. Lisäksi Komediateatterin remonttia avustetaan.

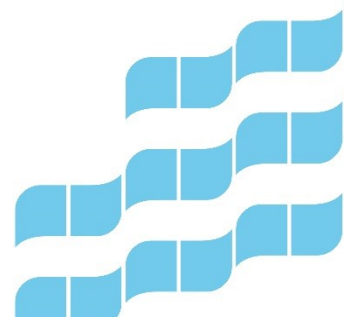
Tampereen taidemuseon uudisrakennus ja Nekalan koulun sisäilmakorjaus ja muutos kulttuurin tiloiksi saadaan vihdoin liikkeelle. Vuoreksen kirjaston avaamista selvitetään vuonna 2025.

Liikuntaolosuhteita parannetaan, kun Tammelan stadion otetaan käyttöön, Kaupin pesäpallo- ja hiihtostadionin oheistilat valmistuvat ja Hakametsä Sport Campuksen suunnittelu ja toteutus etenevät.

Tekojäät Hervantaan ja Lielahteen otetaan käyttöön, ja Hervannan jäähallin remontti valmistuu. Hervannan monitoimihallin peruskorjaus lähtee myös liikkeelle. Kaupungin henkilöstölle puolestaan tarjotaan ensi vuonna työsuhdepolkupyöräetus.

Merkittävänä uutena avauksena ikäihmisten kuntoilua ja arjessa pärjäämistä tuetaan erityisesti kaupungin uimahallien maksuttomalla seniorirannekkeella. Tämä tarkoittaa sitä, että yli 65-vuotiaat pääsevät maksutta uimaan klo 9–15 välisenä aikana.

Uimahalleihin tehdään muutenkin kokonaisvaltainen lippujärjestelmän muutos, jossa sarjalippujen ja erityisuimakorttien tilalle tulee yksi edullinen kausiranneke.

Hyvät valtuutetut ja kuulijat,

Kuten todettua, kaupunkimme kasvaa ilmiömäisellä tahdilla. Tampereen ennakkoväkiluku oli tämän vuoden syyskuun lopussa 254 198. Kasvua tammi-syyskuun aikana oli huimat 5189 asukasta. Väestönlisäyksen taustalla on hyvin pitkälti kuntien välinen nettomuutto sekä nettomaahanmuutto.

Tämä tarkoittaa sitä, että asuntojen tarve Tampereella ei ainakaan tule vähenemään. Samaan aikaan rakennusalan suhdanteet ovat heikentyneet dramaattisesti. Uutta asumista mahdollistetaan kaupungin oman maanluovutuksen lisäksi maankäytön kehittämiseen liittyvillä sopimuksilla.

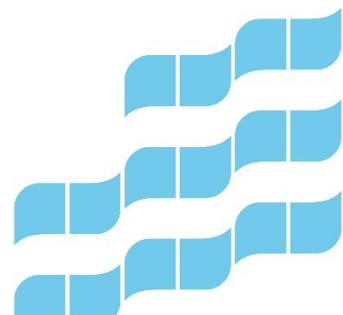
Kaupungin maalta etsitään täydennysrakentamisaikkoja pientalorakentamiselle.

Kaupunkivetoiset yhteisöt jatkavat vuokra-asuntotuotantoaan entiseen malliin, mutta kovan rahan uudiskohteita ei ole tällä hetkellä lähdössä liikkeelle.

Samalla on huolehdittava erityisesti alueiden välisten hyvinvointierojen kaventamisesta. Tästä laaditaan kaupunkitasoinen toimintamalli, ja esimerkiksi Kaukajärven ja Annalan kaupunginosaohjelma jatkuu vuonna 2024.

Segregaation ehkäiseminen on myös yksi tärkeä tehtävämme. Keskustelin Ruotsin suurlähettilään kanssa, ja hän kertoi, että Ruotsissa menee vielä vuosia korjata tilannetta. Työtä asunnottomuuden vähentämiseksi ja poistamiseksi on jatkettava periksiantamattomasti yhteistyössä ARA:n ja Pirkanmaan hyvinvointialueen kanssa.

Asumisen lisäksi kaupungin kestävästä kasvusta tuetaan sujuvalla liikkumisella.

Raitiotieliikenne Pyynikintorilta Santalahteen käynnistyi onnistuneesti nyt elokuussa. Toisen vaiheen rakentaminen kohti Lentävänniemeä on tarkoitus saada valmiiksi ensi vuoden loppuun mennessä.

Tavoitteena on, että kaupunginvaltuusto voi päättää Pirkkala-Linnainmaa-yhteysvälin toteutuksesta vuoden 2024 lopussa. Tämä toki edellyttää sitä, että valtio osallistuu sen rahoitukseen ja että se sisältyy MAL-sopimukseen.

Asemakeskushankkeen eteneminen ottaa suuren harppauksen, ja Tampereen ratapihahankkeen edistämiseen varaudutaan ensi vuoden talousarviossa, tästä kiitos valtiolle. Tämä tulee olemaan yksi lähitulevaisuutemme merkittävimmistä hankkeista, joka vahvistaa koko keskustan elinvoimaa sekä koko Suomen junaliikenteen sujuvuutta.

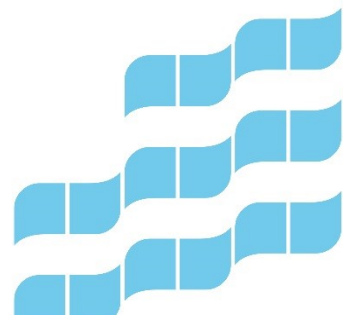
Joukkoliikenteen osalta palvelutaso tulee säilymään ennallaan, mutta kovien kustannuspaineiden vuoksi taksoja joudutaan korottamaan maltillisesti neljällä prosentilla.

Kaikkien muutosten ja hankkeiden rinnalla pidämme kirkkaasti kiinni tavoitteesta olla hiilineutraali vuoteen 2030 mennessä.

Hyvät valtuutetut ja kuulijat,

Viimeisenä vielä muutama nosto elinkeinon ja kilpailukyvyn puolelta.

Toinen ensi vuonna alkavalla kehitysohjelmalla, Welcoming cityllä, tavoitellaan Tampereen elinkeinoelämän toiminta- ja kilpailukyvyn vahvistamista. Ohjelman kautta kaupungin houkuttelevuuteen kansainvälisten osaajien silmin panostetaan. Me kaikki tiedostamme sen, että tarvitsemme heitä lisää. Tampereen tulee olla paikka, mihin myös heidän on sujuvaa rakentaa hyvää, omannäköistä elämää.

Toinen iso panostus elinvoiman puolelle on Tampereen siruohjelma. Siruohjelmalla tavoitellaan alan liiketoimintaa, ja sen tarkoituksena on muodostaa vetovoimainen tutkimus- ja kehitystoiminnan keskittymä Tampereen kaupunkiseudulle. Samalla vihreää ja digitaalista siirtymää vauhditetaan.

Kaupungin ja seudun yritysten EU-rahoituksen kasvattamiseen panostetaan mm. kaupungin ja korkeakoulu-yhteisön tutkimusyhteistyön ja hanketoiminnan kautta. Ensi vuonna painopisteenä on uusien kehittämishankkeiden aktivointi erityisesti EU:n rakennerahastosta.

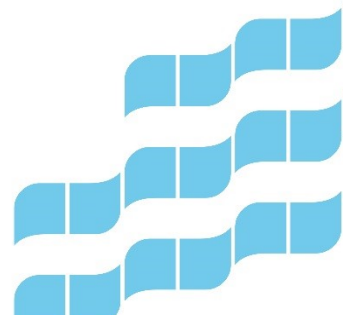
Suomen kuuden suurimman kaupungin yhteistyöallianssi on jo käynnistynyt, ja sen strategista yhteistyötä edistetään ensi vuonna. Allianssin tarkoituksena on hyödyntää kaupunkoja valtakunnallisten haasteiden ratkaisemisen välineenä.

Arvoisa valtuuston puheenjohtaja, hyvät valtuutetut ja hyvät kuulijat,

Kuten huomaatte, meillä tapahtuu paljon ja meillä tehdään paljon.

Usein Tampereen osalta kysytään, mikä on kaupungin salaisuus nykyisen kukoistuksen takana. Salaisuutta ei oikeastaan ole – on kyse päämäärätietoisesta työstä sekä visionäärisistä, tulevaisuusajattelun mukaisista päätöksistä, meidän kaikkien yhteisistä ponnistuksista. Ennen kaikkea kyse on poliittisesta yksimielisyydestä ja päätöksenteosta, josta tämä budjetti on hyvä esimerkki.

Kiitän kaikkia talousarvion valmistelijoita hyvästä valmistelusta, sekä kaikkia valtuustoryhmiä ja erityisesti niiden puheenjohtajia erinomaisen sopuisista budjettineuvotteluista. Mainittakoon, että budjettisopu on saavutettu viimeksi vuonna 1994, 29 vuotta sitten.

Lopetan puheen Sauli Niinistön Martti Ahtisaaren hautajaisissa käyttämiin sanoihin, jotka Martti Ahtisaari oli lausunut vuonna 1994 virkaanastujaispuheessaan:

”Ihmisarvo on asetettava uuden yhteisymmärryksen politiikan käyttövoimaksi. On huolehdittava siitä, että heikommissa asemissa olevat lähimmäisemme eivät menetä uskoaan huomiseen.”

Jätän talousarvion nyt valtuuston keskusteltavaksi ja päätettäväksi.

